

Srpen 2013

Hlavní zprávy:

- Státní deficit je menší
- Zahraniční obchod potěšil
- Vláda chce spolehlivější dodavatele

Další:

Náklady na výchovu dětí
Pátý zavřený reaktor za jeden rok
Politika přes krevety
Modelky jako programátorky

Deficit amerického státního rozpočtu by měl v letošním fiskálním roce **klesnout na \$642 miliard**, asi 4 % HDP USA. Je to nejmenší schodek od roku 2008 a méně než polovina rekordního deficitu v roce 2009, který byl přes \$1,4 trilionu. Největší podíl na lepším výhledu mají daňové příjmy a velké výdajové škrty. Federální úřad Congressional Budget Office, který je nejvyšší autoritou na výpočty okolo rozpočtů, odhaduje, že **do roku 2015 schodek dále poklesne**, na \$342 miliard, pod 2 % HDP. Ale ani vidina méně problémů s naplněním státní kasy nezmenšila argumentační pozici různých skupin. Keynesiáni říkají, že deficit klesá příliš rychle, takže omezuje růst a tvorbu nových pracovních míst. Republikáni také nejsou nižším deficitem nijak zvlášť uchvázeni, protože podle nich **jde jen o dočasné zlepšení** a trvají na dalších, dlouhodobějších omezeních

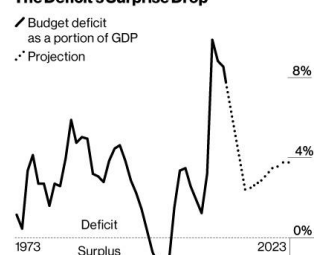
výdajů v programech jako Medicare, Medicaid a Social Security. Také připomínají, že zlepšení hodně pomohly jednorázové příjmy, které se nebudou opakovat – jako třeba změna daňových pravidel nebo platba \$95 mld. od Fannie Mae a Freddie Mac, amerických organizací na podporu vlastnického bydlení. US vláda je během krize podpořila miliardami dolarů a teď se jí peníze vrátily. **Dlouhodobé trendy** nahrávají spíše skeptikům. Miliony Američanů z generace baby-boomers se chystají na penzi a budou požadovat výplatu důchodů ze státního rozpočtu. Deficit by se do roku 2023 mohl zase zvednout na \$900 miliard. Také dnešní nízké úrokové sazby, které Amerika platí za dluhopisy, tu nebudou věčně. Současných méně než 2 % se časem zvedne a v roce 2023 se **výdaje na splácení úroků ze státního dluhu zvýší 4x**, odhaduje CBO.

Deficit začal klesat

A NIKDO NENÍ SPOKOJENÝ

Nedostatečný ekonomický výkon stojí Ameriku stovky miliard dolarů ročně. **Ekonomika operuje asi 6 % pod svým potenciálem**, což představuje navždy ztracený zhruba jeden trilion dolarů ročně. Jedno je ale jasné oběma táborům – politické hašteření může ještě nějakou dobu pokračovat. Se snižujícím se deficitem je totiž potřeba dosažení co nejrychlejší dohody o něco méně urgentní.

The Deficit's Surprise Drop

GRAPHIC BY BLOOMBERG BUSINESSWEEK. DATA: CONGRESSIONAL BUDGET OFFICE.

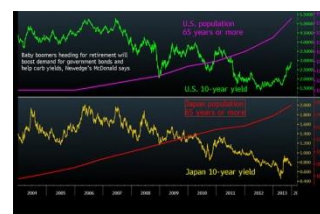
Amerika stárne, úroky budou klesat

RŮST POČTU SENIORŮ ZVÝŠÍ ZÁJEM O DLUHOPISY

Je to jako v Japonsku – lidé, kteří se narodili po 2. světové válce a kteří se blíží nebo jsou již na prahu penze, se začínají připravovat na potřebu stabilního příjmu i po odchodu na penzi a svá **investiční portfolia naplňují vládními dluhopisy**. Ty sice nesou nižší, zato ale stabilní úroky, což je investiční strategie, doporučována pro období před odchodem na penzi. Graf názorně ukazuje **souvislost těchto dvou veličin** v USA a pro srovnání i v Japonsku –

fialová linie je procento lidí nad 65 let v USA, zelená křivka výnos 30-letých amerických státních dluhopisů (spodní graf znázorňuje totéž pro Japonsko). 4.000 Američanů dosáhne 65 let věku každý den, to je 4x více, než před deseti lety. Podle amerických statistiků tak **podíl lidí nad 65 let dosáhne v roce 2030 až 20 %** a jejich poptávka má, podle očekávání, zvýšit ceny dluhopisů. Růst ceny dluhopisů znamená pokles úrokových výnosů a tedy menší náklady na

financování státního dluhu. Klesající úroky jsou samozřejmě vítány ze strany vlád, kterým se tak snižují náklady na financování státního dluhu. Finanční zájmy rostoucí skupiny seniorů a vlád se tak dostávají do rozporu, který bude obtížně řešitelný. (Bloomberg)

Deficit zahraničního obchodu je nejnižší za poslední 3 ½ roku. Export se vyšplhal na historicky nejvyšší úroveň, zatímco dovoz se snížil. Červnový **deficit se snížil na \$34 mld.**, pokles o 22 % oproti květnu. Američany může těšit skladba exportů – **vzrostly objemy prodeje leteckých motorů, telekomunikačního zařízení,**

těžkých strojů a zemědělského vybavení. Dovoz ropy poklesl na nejnižší úroveň za poslední dva roky. Decision Economics, poradenská firma, odhaduje, že tato data by mohla přispět k růstu čtvrtletního HDP o 0,2 – 0,5 %. **Americký export se zvýšil i do zkušené Evropské unie,** růst o 1,5 % většinu analytiků překvapil.

Deficit s Čínou je nižší o 4 %, celkem \$26 miliard. Výroba v amerických továrnách se také zvyšuje, údaje o využití produktivních faktorů potvrzují nejrychlejší růst za poslední dva roky. V továrnách přibýlo 6.000 míst, což je poprvé od února t.r. (Washington Post)

Zahraníční obchod potěšil

RŮST EXPORTU SNIŽUJE DEFICIT

Regulátoři regulují, banky úpí

SMLOUVU S EU VIDÍ JAKO ŠANCI SNIŽIT PŘÍSNOST POŽADAVKŮ

Ač je v USA hodně podezřelých ze vzniku finanční krize, vždy je mezi nimi bankovní a finanční sektor, který podle názoru mnohých **nebyl dostatečně regulován** a střežen. Proto se za posledních několik let v Americe přijalo velké množství zákonů a nařízení, které mají zajistit, aby až přijde další krize, neměla kořeny ve finanční oblasti. USA jsou v reformách bank o hodně vepředu před Evropou, když největším legislativním počinem je dlouhý a složitý **Dodd-Frankův zákon**, na jehož úplnou implementaci mají

banky čas do roku 2014. Už teď ale musí splňovat velký díl zákonných požadavků, což bankéře netěší a stěžují si, že uvedení zákona do praxe je velice drahá záležitost a staví je do horší pozice oproti konkurentům, hlavně z Evropy. Rozbíhající se jednání mezi **EU a USA o volném obchodu** a snížení regulačních bariér proto americké banky vidí jako šanci, jak si ulevit a tlak domácích regulátorů zmírnit. Podařilo-li by se jim totiž do textu dohody dostat soulad s evropskými bankovními požadavky,

mohly by plnit jen ty méně tvrdé, evropské. Konkrétně by se zmírnily požadavky na obchodní operace s deriváty, kapitálové požadavky, strukturu finančního kapitálu a ochranu spotřebitelů a investorů. Americký ministr financí Jacob Lew proto již bankéře upozornil, ať se nestarají o Evropu a hledí si do konce roku splnit několik dalších požadavků z Dodd-Franka, které mají být **splněny do 31.12.** Ty hlavní americké požadavky se **týkají jen největších U.S. bank**, ty ale zase mají peněz a zkušeností s lobováním ve Washingtonu.

Vláda bude sdílet data o dodavatelích

DATABÁZE VÝKONNOSTI FIREM VE VLÁDNÍCH ZAKÁZKÁCH

Vláda ve Washingtonu zavádí **nové standardy v informacích o výkonnosti** svých dodavatelů, takže je bude jednodušší porovnat a zohlednit při zadávání dalších veřejných zakázek a výběru kvalitních kontraktorů. Minulá výkonnost – jestli firma odvedla kvalitní práci, v zadaném rozpočtu a včas – se již dnes používá jako ukazatel toho, jestli je firma důvěryhodná a měla by dostat další vládní zakázku. Ale často jsou **informace v různých formátech a nekompatibilní**, což užitečnost dostupných informací výrazně snižuje. Dnes

vládní úřady používají tabulky od nejlepších po nejhorší, barevné označení nebo jiné systémy, vysvětluje Alan Chvotkin, člen Rady poskytovatelů služeb, sdružení dodavatelů. Nová pravidla zavádí jednotné standardy, takže každé ministerstvo nebo agentura teď bude alespoň minulé výkony svých dodavatelů hodnotit stejným způsobem. Protože **„minulá výkonnost je dobrým indikátorem budoucí kvality**, bude vláda schopná vybírat jen z kvalitních dodavatelů“, říkají další členové rady. Lobbisté

nebo právníci ale upozorňují, že vládní nákupci si stále budou muset dávat pozor na subjektivnost hodnocení a odlišnosti mezi jednotlivými zakázkami. Firmy se mohou cítit poškozené svým hodnocením a budou se mu bránit, někdy možná i soudní cestou. **Vstup do databáze** bude pro firmu jednoduchý, asi jako když si lidé žádají o vypočtení svého úvěrového hodnocení. Další změnou je zkrácení doby, během které mohou firmy vyjádřit nespokojenost se svým hodnocením, z 30 na 14 dnů.

Jaderná elektrárna Vermont Yankee

Entergy, jedna z velkých energetických firem v Americe, na konci příštího roku **uzavře svoji jadernou elektrárnu**, Vermont Yankee (605 MW). O práci přijde přes 600 lidí. Entergy reaktor zavírá i přesto, že před pouhými dvěma týdny u federálního soudu vyhrála dlouhou a nákladnou soudní bitvu se státem Vermont, který nechtěl Entergy vydat bezpečnostní certifikát, potřebný pro všechny elektrárny ve Vermontu. Firma tak prakticky mohla tento reaktor provozovat až do roku 2032. Vermonští zákonodárci proti reaktoru Yankee dlouhodobě protestovali a hlasovali pro jeho zavření. Elektrárna byla také

Vyhráli, přesto zavírají

JADERNÁ ELEKTRÁRNA SE ZAVŘE, KVŮLI NÁKLADŮM

terčem protestů protijaderných aktivistů, kteří poukazovali na několik úniků tritia, což je radioaktivní izotop vodíku, během provozu této elektrárny od roku 1972. Teď když Entergy u soudu vyhrála, paradoxně během pár dní oznámila, že reaktor končí a **hlavním důvodem je dlouhodobě nízká cena zemního plynu**. Experti odhadují, že výroba 1 MWh elektřiny v Yankee stála kolem \$50, když spotová cena elektřiny na severovýchodě USA je nyní kolem \$35. **Nízká cena plynu dělá z výroby elektřiny z jádra ztrátové podnikání**, které by šlo udržet jen za cenu velkých dotací z jiných aktivit. Zavření Vermont Yankee je o to

překvapivější, že **elektrárna je už technicky naprosto v pořádku** a nevyžaduje žádné nákladné investice. V roce 2011 totiž, v reakci na jadernou havárii v japonské Fukušimě, **prošla velkou rekonstrukcí**. Jedná se o **letos už o pátý zavřený jaderný reaktor** v USA, u kterého hlavní příčina není technická nebo bezpečnostní, ale ekonomická. V USA je nyní 99 fungujících jaderných reaktorů a pět dalších se staví v Tennessee, Georgii a Jižní Karolíně. Ohroženo je hlavně samostatných reaktorů, které jsou kvůli nízké ceně elektřiny v ekonomických problémech. Další zavírání hlavně starších jaderných reaktorů proto není vůbec vyloučeno.

Platěte nám víc!

ZAMĚŠTNANCI FAST-FOODŮ CHTĚJÍ ZVÝŠIT PLAT

3,9 milionů Američanů si na živobytí vydělává práci v některém z **řetězců rychlého občerstvení**. Dlouhá léta se tyto pozice braly pouze jako přechodné zaměstnání, ideální pro mladé lidi na začátku kariéry nebo přivydělávající si studenty. Finanční krize ale přiměla mnohé středně vydělávající Američany, aby vzaly za vděk aspoň touto prací. Z ní je ale **těžké splácet hypotéku**, spořit na penzi nebo živit rodinu. Na konci července proto tisíce lidí v sedmi amerických městech stávkovalo a požadovalo zvýšení

mzdy na \$15 za hodinu. Restauratéři ale nesouhlasí, protože jejich marže jsou už tak nízké a růst nákladů na mzdy by jejich zisky ještě zmenšil. Analýza několika univerzitních ekonomů ale ukázala, že růst hodinové sazby na \$15 by pro firmy až tak kritický být nemusel. Např. Burger King měl v posledním roce provozní zisk 15.5 % a s ohledem na strukturu nákladů by plošné zvýšení nejnižší vyplácené mzdy mělo jen omezený vliv na ceny a ziskové marže. Zato o dost horší je situace u franšizantů,

kterí musí **velkým firmám splácet pravidelné poplatky**, aby si byznys udrželi. Jedna z velkých firem, které drží stovky franšíz po celých Spojených státech, má ziskovou marži jen 2 %. Např. hamburger za čtyři dolary by mohl zdražit o 25 centů, což jistě není moc. Část zaměstnanců už dnes vydělává více než \$15 na hodinu a těch by se zvýšení ani nedotklo. Zatím to nevypadá, že by kromě veřejné diskuze a několika článků v novinách toto téma mělo nějakou velkou šanci na úspěch.

Hořící plyn z břidlic

Už několik let trvá v Americe **boom břidličného plynu**, který již stihl výrazně pozměnit energetickou mapu nejen Spojených států, ale i velké části světa. Levný plyn, kterého je nyní všude dostatek, již pomohl USA se stát znovu atraktivním místem pro výrobní procesy, ve kterých je zemní plyn významnou nákladovou položkou a o hodně snížil energetickou závislost na

JE BŘIDLIČNÝ PLYN POŽEHNÁNÍ NEBO DALŠÍ BUBLINA?

horizontálních vrtů se spotřebovává velké množství vody. Než se totiž břidličné ložisko navrtá, musí vrt projít často velmi rozmanitými geologickými vrstvami, mezi nimiž bývají i zdroje pitné vody. **Velké diskuze** se vedou o ekonomické výhodnosti těžby a výtěžnosti vrtů, protože část dostupných dat naznačuje, že u většiny vrtů dochází po počátečním období velké těžby

šéfové firem ohledně zásob a zisků, které od břidličných nalezišť očekávají, navenek velice optimističtí, často ani oni nevěří prosperitě z břidličného plynu. Získané emaily potvrzují skepsi, kterou vůči tomuto plynu občas vyjadřují geologové a inženýři, kteří se denně na vrtech pohybují a mají tedy velice dobrý přehled o skutečné situaci. Od začátku roku také několik firem

Amerika se pře

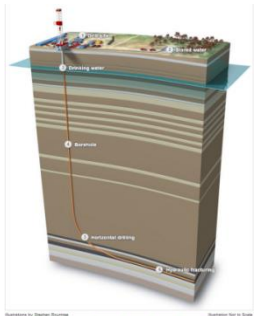

Schéma horizontálního vrtu na břidličný plyn

dodávkách ze zahraničí. Inženýři a ekonomové se ale stále nemohou shodnout, jestli jde o **nový zlatý důl** nebo o další bublinu, která v dohledné době praskne a přinese spoustu problémů. Do toho jsou ještě **hlasitě slyšet ekologové**, podle kterých je technologie hydraulického štěpení (frakování) potenciálně nebezpečná pro podzemní vody a při vrtání

z vrtu rychlý pokles na úroveň, které nejsou ekonomicky zajímavé. Těžaři na to většinou reagují dalším růstem vrtů, což je náročná záležitost, která vyžaduje velké kapitálové výdaje, na které si firmy musí půjčovat další peníze. Jako obvykle, novináři už získali některé interní dokumenty velkých firem, které poukazují na to, že ač jsou

o hodně snížilo ocenění svých zásob a plynových aktiv, což mnoha firmám zkazilo výsledky za druhé čtvrtletí t.r. Situaci se **už věnuje i centrální banka FED**, ve které se skupina ekonomů již od roku 2011 zabývá dopadem možného splasknutí plynové bubliny na ekonomiku USA. (New York Times, Finance Yahoo)

GE svoji továrnu už nepostaví

FIRMA PRODÁVÁ SVOJI VÝROBU TENKÝCH FILMŮ

General Electric v roce 2011 oznámila, že postaví největší americkou **továrnu na výrobu solárních panelů**. Teď už je jasné, že taková továrna pod jménem GE nevznikne. Firma First Solar (Arizona) totiž od GE **odkoupila technologii na výrobu tenkých solárních panelů** a zařadí ji do svého provozu, který je rozsáhlý a známý svojí efektivitou. GE technologie totiž dosahuje velice dobrých výsledků laboratorních zkoušek, ale ve velkém měřítku se zatím

nevyrábí a vychází proto draž než konkurenční výrobky. Klesající ceny panelů a nižší ceny na výrobu 1 kWh ze slunce sice vedou k většímu rozšíření technologií mezi zákazníky, ale dosažení ziskovosti je pro výrobce technologií čím dál těžší. Ve stejnou dobu jako nákup GE oznámila First Solar, že její zisk za 2. čtvrtletí v meziočném srovnání poklesl o 70 %, což jen dokresluje složitou situaci výrobců solárních panelů. GE, která je lídr

ve výrobě větrných turbín, tak opouští solární sektor, se kterým měla dříve velké plány. Realita je ale donutila k jiným krokům. GE přesto ale solární obor úplně neopouští, za technologii dostane zaplacené akciemi First Solar, což z něj udělá minoritního akcionáře s asi 2 % podílem. **First Solar ve své expanzi pokračuje** i mimo tento obchod, od Element Power koupí portfolio projektů solárních farem o kapacitě **1,5 GW v USA a Mexiku**. (Washington Post)

Američtí ‚ajťáci‘ jsou prý produktivnější

STUDIE DÁVÁ LEPŠÍ VYSVĚDČENÍ US PRACOVNÍKŮM

Otázka **outsourcingu** je v americkém ICT na denním pořádku a trend v posledních letech byl jasný: hledat úspory díky outsourcingu IT služeb do zemí s nižší cenou pracovní síly, jako např. Indie a další země v Asii nebo na jih od USA. Podle výzkumu HfS Research, konzultantské firmy, jsou ale **američtí IT pracovníci pro své zaměstnavatele cennější než jejich levnější kolegové** resp. konkurenti, protože do projektů a na pracoviště přinášejí dovednosti, které jsou v dnešní době

klíčové pro růst produktivity. Průzkum, provedený na vzorku 235 firem s obratem přes miliardu dolarů, dává americkým inženýrům a programátorům **lepší hodnocení prakticky ve všech sledovaných kategoriích**: kulturní a komunikační schopnosti (82 % pro US pracovníky, 33 % pro off-shore zaměstnance), přebírání iniciativy (77:40) a inovativnost (77:45 ve prospěch Američanů). V zahraničí také často rostou platy rychleji než v USA

a posun mnoha služeb do cloudu zvětšuje důležitost nejen technologických, ale obchodních a manažerských dovedností, tvrdí Phil Herst, CEO HfS Research. 25 % firem už v nedávné době zvýšilo podíl IT služeb, objednávaných z USA. I když se zatím nejedná o nějaký zásadní trend, Herst soudí, že **američtí IT pracovníci se nemusejí tolik bát o práci jako v minulosti**, kdy outsourcing byl často jedinou odpovědí manažerů na potřebu držet náklady na IT při zemi. (InfoWorld)

Firmy od krevet se brání

PROTESTUJÍ PROTI DOTOVANÝM DOVOZŮM

Američtí **rybáři a zpracovatelé krevet** požádali vládu, aby je ochránila před dovozem **dotovaných krabů**, především z Thajska, Vietnamu, Malajsie, Číny, Indie, Indonésie a Ekvádoru. Dovoz dotovaných koryšů vytlačil americké firmy ze 75 % domácího trhu a stojí je ročně několik miliard dolarů, stěžují si jejich zástupci u U. S. International Trade Commission ve Washingtonu. Uvedených sedm zemí vyvezlo do Spojených států krevety za \$4,3 mld. v roce 2011,

a protože **trh s krevetami v USA roste**, jsou budoucí možné ztráty ještě větší. Američané jsou hned po Číňanech největšími jedlíky mořských plodů, kterých v roce 2011 spotřebovali přes 2 miliony tun. **Koalice zpracovatelů krevet** zastupuje podnikatele z Mississippi, Texasu, Alabamy, Lousiany a Floridy, odkud pochází 94 % domácí produkce krevet. „Ceny jsou tak nízko, že pokud nelovíte ve velkých objemech, můžete raději svou loď uvázat

u břehu“, řekla Kim Chauwin, majitelka Bluewater Shrimp Co. z Lousiany. Americké ministerstvo zemědělství **zahájilo vyšetřování v květnu**, což znamená, že zjišťuje přes velvyslanectví USA v daných zemích, jaké informace a data by mohla tamním producentům a vládám **prokázat porušování pravidel** mezinárodního obchodu. Rozhodnutí a případné kroky americké administrativy mají přijít v řádu několika týdnů. (McClatchy)

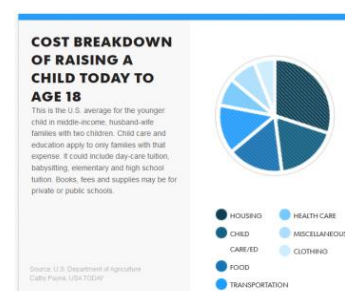
Jak je drahé mít děti

VOPOČÍTÁNY NÁKLADY NA VÝCHOVU DĚTÍ V AMERICE

Mít děti je v USA stále dražší. Nová vládní statistika spočítala, že rodiče dětí, narozených v roce 2012, za ně do doby jejich plnoletosti **utratí \$217-500 tisíc**, což je v reálných cenách po započítání inflace o 23 % víc než to stálo v roce 1960. Náklady na školné na VŠ přitom do reportu započítány nebyly. Nejvíce **narostly náklady za bydlení**, zdravotní výdaje a péči o děti.

Průměrné náklady za rok studia na státní škole jsou \$17.860, na soukromé škole cca \$39.500. Čím jsou rodiče bohatší, tím jsou výdaje na dítě vyšší, zní jeden z nepřekvapivých závěrů výzkumu, který zpracovalo U.S. ministerstvo zemědělství. Největší položka při výchově dítěte je **cena bydlení**, která se díky zvýšené kvalitě nemovitostí a péči o děti zdražuje o hodně

rychleji než je růst ostatních nákladů. Bydlení je zodpovědné asi za třetinu nákladů na výchovu dítěte. Nejvíce za děti v USA vydají rodiny z městských regionů na východním pobřeží, nejméně v městských oblastech na jihu a na venkově. **Dvouleté dítě stojí ročně kolem \$12.710**, sedmnáctiletý výrostek už vyjde na solidních \$14.700. (USA Today)

Miliarda v oblacích

IBM BUDE PEČOVAT O DATA VNITRA

Ministerstvo vnitra USA vybralo firmu IBM, aby jim během dalších deseti let poskytovala **cloudovou správu dat** za celkem jednu miliardu dolarů. Komplexní servis bude zahrnovat správu výpočetní techniky, úschovu dat, web hosting, vývojářské testy, péči o SAP aplikace a přístup do služby IBM federal data center. Ostatní ministerstva a vládní agentury mohou na základě

služby cloud hosting přistupovat ke službám IBM také. Vnitro spustilo dlouhodobý **projekt přesunu IT do cloudu**, od čehož si slibuje úsporu \$100 mil. ročně během následujících deseti let. Nejde zdaleka o první vládní úřad, který se pustil do velkého IT projektu na využití cloudu. Podle výzkumu více než polovina státních úřadů

přemýšlí o využití cloudových řešení a 46 % organizací analyzovalo možné výhody z této změny. Nejvíce vládní IT služby využívají ‚infrastrukturu jako službu‘ (49 %), ‚úschovu dat jako službu‘ (32 %) a ‚software jako službu‘ (25 %). Hlavním motivem ve více než polovině případů je očekávaná úspora nákladů (54 %). (InformationWeek)

Modelky a víza

CHYTRÝ LOBBYING PRO MLADÉ KRÁSKY

Když IT sektor dostane, co chce, získá po reformě imigračního zákona **pro talentované programátory o tisíce nových víz ročně více**. Ale ještě jedna, celkem nečekaná **skupina, si pomůže: modelky**. US vláda uděluje ročně modelkám stovky víz, i když nemají ani středoškolské vzdělání. Přesto mají místo mezi držiteli H-1B víz, tj. mezi vědci a softwarovými inženýry, kteří musí doložit absolvování vysoké školy, aby měli na toto vízum šanci. U modelek jen stačí prokázat, že jsou v branži známé a skutečně se modelingem zabývají. Vše začalo v roce 1990,

když Kongres pro vysoce kvalifikované zaměstnance určil roční kvótu 65.000 víz a pro sportovce a lidi ze show-byznysu určil jinou vízovou kategorií. Na modelky se zapomnělo a tak se ten rok žádné brazilské nebo ukrajinské krasavice do Spojených států na práci nedostaly. Potom ale **senátor Edward Kennedy** v roce 1991 zařadil dodatek k zákonu, kterým je nezařadil ke sportovcům, ale vytvořil **speciální H-1B kategorii** a dal je tak do stejné skupiny jako lidi od počítačů. Asi deset let to nebyl problém, ale dot-com boom na přelomu tisíciletí

několikanásobně zvedl poptávku po cizích profesionálech a **modelky začaly IT firmám vadit**, protože jim zabíraly místo mezi programátory. Několik pokusů o vyčlenění modelek do vlastní kategorie skončilo nezdarem. Tento rok poptávka po H-1B vízech byla taková, že 65.000 míst bylo rozebráno za pět dnů. Modelky dostávají většinou kolem 250 víz ročně, tedy ani ne 1 % H-1B víz. Jestli Kongres opravdu zvýší roční kvótu pro tato víza na 110 tisíc ročně, potěší nejen IT firmy, ale i módní průmysl. (Bloomberg Businessweek)

Různá práce, stejné vízum

V 10:30 ráno. V takovou hodinu končí u McDonald's po celé Americe **doba snídání a výhodných ranních menu**. Největší fast-foodový řetězec na světě nedávno znovu oživil myšlenku prodloužit dobu, po kterou se podávají snídane, o několik hodin nebo i na celý den. Důvod pro změnu je obchodní – ač snídane tvoří u McDonald's jen čtvrtinu všech tržeb, téměř polovina lidí, kteří se po cestě do práce zastaví na nějakou rychlou snídani, tak učiní právě u McDonald's (48 %). Lidé z branže jsou ale skeptičtí – „zkoušeli jsme to

Snídane celý den? Ne tak rychle

MCDONALD'S ZNOVU UVAŽUJE O SNÍDANI NA CELÝ DEN

dříve, nikam to nevedlo“, říká Richard Adams, konzultant majitelů restauračních franšiz a bývalý zaměstnanec McDonald's. Řetězec má v USA přes 14.000 restaurací. Jeden z největších problémů je **logistický**. V provozech je málokdy dostatek „smažicí kapacity“ na současnou přípravu vajec a burgerů. Hamburgery, stejně jako jiné druhy masa, navíc potřebují vyšší teplotu než vejce. Míchání vajec jsou další problém, vysvětlují lidé z podniků. Míchání se musí člověk věnovat, nejde odejít

a chvíli dělat něco jiného. Ve špičce i tak restaurace McDonald's často sotva stíhají zvládat **nápor drive-in řidičů** v autech, kteří představují dvě třetiny příjmů v USA. Finanční nejasnosti také mluví spíše proti. Snídane jsou dělány jako **levné záležitosti** a kdyby byly v nabídce po celý den, část zákazníků by se i přes den mohla spokojit s levnější variantou jídla a připravit firmu o část příjmů. Spíše než celodenní nabídka snídání proto pravděpodobně projde jen prodloužení jejich podávání, třeba do poledne.

Ekonomické ukazatele

	31.7.	31.8.
Dow Jones	15.499	14.810
Industrial Average		
Nasdaq	3.606	3.590
EUR/USD	1,327	1,322
CZK/USD	19,51	19,45
10-let. dluhopis USA	2,53%	2,79 %

Americké hlavy: Robert M. SOLOW

Robert M. Solow získal v roce 1987 Nobelovu cenu za ekonomii. Porota ocenila především jeho **práci na teorii ekonomického růstu**. Téma, kterému se Solow věnoval již od 50. let, a které dnes rozpracovává řada dalších ekonomů na celém světě, leží v centru pozornosti i většiny politiků: jak zajistit dlouhodobě udržitelný ekonomický růst, který by jejich země natrvalo dostal mezi nejvyspělejší země světa? **Teorie ekonomického růstu** se vlastně stala průmyslem sama o sobě, ve které dá velice dobře podnikat i dobře se žít – viz desítky konzultantů, převážně z USA, které jezdí po světě a radí vládám, jak si vytvořit růst.

Solow se narodil v roce 1924 v Brooklynu, New Yorku, jako nejstarší ze tří dětí. Protože jeho rodiče byli dětmi imigrantů do USA, byl on a jeho sourozenci těmi prvními, kteří v rozvětvené židovské rodině získali v Americe univerzitní vzdělání. Skvěle akademicky prospíval, takže získal **stipendium na Harvardu**, kam nastoupil v roce 1940. Protože si jako dítě v New Yorku prožil depresi 30. let, zajímalo ho fungování společnosti, takže se pustil do studia sociologie a ekonomie. Do života mu ale zasáhla 2. světová válka a v roce 1942, v 18 letech, narukoval do armády. Do konce války se jako voják pohyboval v severní Africe a Itálii, kde ho zastihl i konec války. Když se v roce 1945 vrátil na Harvard, vybral si, že bude studovat ekonomiku. Původně svůj zájem směřoval do statistiky a teorie pravděpodobnosti. Potřeba dalšího soustředěného a systematického studia ho zavedla na Columbia University v New Yorku, protože Harvard v té době v těchto vědách nijak neexceloval.

Ke své teorii ekonomického růstu se dostal v 50. letech 20. století. Paralelně s australským ekonomem Trevorem Swanem **rozišil kapitál na starý a nový**. Nový má větší hodnotu než starý, protože je vytvořen s pomocí technologie, která se postupně zlepšuje (technologický pokrok). Protože je lepší, dá se očekávat, že i produkt jím vytvořený bude lepší a odtud bude pramenit zdroj udržitelného růstu. Neustálou honbu za inovacemi a zlepšením ale trochu zpochybnil v roce 1987, když prohlásil známou větu: „Počítačový věk vidím všude kolem sebe, jen ne ve statistikách produktivity“.

S postupem času Solow svůj model postupně rozpracovával a stejně tak z něj vycházeli mnozí další ekonomové, kteří přišli s různými obměnami ekonomického růstu. Solow také upozorňoval na to, že správná kombinace práce s kapitálem není všechno, co ekonomický růst zajistí. Důležité je také **místo, na kterém se má růst odehrát**. Regiony nebo země se silnou identitou, které zdůrazňují svoje silné stránky a pracují na odstranění těch slabých, mají větší šanci si zajistit prosperitu.

Prezident Clinton uděluje Solowovi Národní vědeckou medaili, 1999

Solow opakovaně zdůrazňoval, že ač je ekonomie věda, v mnohém se od jiných disciplín liší. Např. nelze vytvořit laboratorní podmínky, ve kterých by

probíhaly pokusy, a jejich výsledky by potom bylo možné aplikovat na další skupiny objektů. Současnou krizi proto označuje za „**velice drahý experiment**“. Z jejího vzniku a průběhu bychom se měli co nejvíce poučit a brát ji jako lekci z historie, kterou už nikdy nechceme zažít znovu.

V té souvislosti má zajímavé hodnocení současného šéfa centrální banky, resp. jeho reakce na krizi. Pro Bernankeho, který kdysi býval jeho žákem, má především slova chvály a uznání, hlavně za jeho neortodoxní kroky na začátku krize. Tohoto bankéře dokonce jednou přirovnal k postavě z Hvězdných válek, když o něm řekl: „**Bernanke je jako kapitán Kirk** mezi centrálními bankéři. Stejně jako on se vydal do míst, kde nikdy jiný před ním nebyl. A vrátil se živý.“

Solow prakticky nikdy během svojí kariéry neopustil akademickou půdu. Přesto aktivně spolupracoval s mnohými mimo univerzitní prostředí a u zrodu některých organizací dokonce stál. Je jedním ze zakladatelů **Manpower Demonstration Research Group**, která se soustředí na experimentální testování politik na podporu znevýhodněných skupin obyvatelstva. Z práce skupiny tak mají užitek např. studenti, vyloučení ze škol nebo svobodné matky na sociální podpoře. Spolupracuje také se známou poradenskou firmou **McKinsey, resp. s jejich Global Institute**. Tam se zabýval hledáním příčin často rozdílných výkonů různých průmyslů v různých zemích. Jako vedoucí Russell Sage Foundation zase pracoval na ekonomickém zdůvodnění, proč se americké ekonomice tolik dařilo právě v 90. letech minulého století. O výsledcích svého výzkumu napsal knihu, **The Roaring Nineties**.

V poslední době se Solow staví do odpůrce módních a krátkozrakých řešení, kterými se mnoho zemí snaží zvýšit svůj ekonomický růst. Solow upozorňuje, že **jen dlouhodobě správná politika může zajistit udržitelný ekonomický růst**. Potřebu širokého, často národního, konsenzu tak Solow zdůrazňuje velice často.

Americká ekonomika Srpen 2013

Tomáš Hart byl obchodně-ekonomickým konzulem ČR v New Yorku v letech 2007-2011. Jako diplomat působil i pět let jako obchodně-ekonomický tajemník na velvyslanectví ČR v Bělehradě (2005-2006). V období 2006-2007 pracoval jako poradce náměstka ministra průmyslu a obchodu, v období září 2011- duben 2012 byl poradcem generálního ředitele agentury CzechTrade. Před nástupem do státní správy pracoval jako Marketing a Sales Manager švédské společnosti GCE Autogen v Chotěboři. Od června 2012 do července 2013 byl tajemníkem ekonomické sekce ministerstva zahraničí. Od srpna 2013 je obchodním radou na velvyslanectví ČR ve Washingtonu.

Pro kontakt a komentáře
použijte email
hart.tomas@gmail.com

Stanislav Beneš je obchodně-ekonomickým konzulem ČR v New Yorku od srpna 2011. Jako ekonomický diplomat působil na generálním konzulátu ČR v Ottavě a Sydney. Před odjezdem do New Yorku byl zástupcem ředitele odboru dvoustranných ekonomických vztahů na ministerstvu zahraničí v Praze. Před nástupem do státní správy pracoval v mezinárodním obchodě s potravinami.